

NÁVRH NA RESTAUROVÁNÍ

KAMENNÁ KALVÁRIE U HALVNÍ CESTY NA VELKOU KRAŠ V KOBYLÉ NAD VIDNÁVKOU

vypracoval :

MgA. Jakub Gajda, Ph.D.
akademický sochař a restaurátor
Studentská 1772, 708 00 Ostrava-Poruba
restaurator@jakub-gajda.com, j.gajda@seznam.cz
www.jakub-gajda.com

© 2013

1. ÚVOD

Památku je založena na masivní podestě, která je tvořena dvěma řadami schodišťových stupňů osazených ve svažitém terénu. Z této podesty pak vyrůstají další architektonické prvky. Pod všemi vrchními prvky je osazen nižší spodní sokl tvořící mezičlánek mezi podestou a podstavci se sochařskou výzdobou.

Na spodním soklu jsou osazeny tři samostatné podstavce. Na dvoudílném podstavci uprostřed je na přední části vysekán otvor, tzv. „zrcadlo“, v němž byla v minulosti možná umístěna deska s nápisem. Prokazatelně je nápis vysekán v horní části zboku podstavce, a to včetně letopočtu 1806. Na útlé římse zakončující podstavec jsou osazeni dva klečící puttové, jeden s rukama složenýma na prsou, jeden s rukama spojenýma k modlitbě. Mezi putty je trnož kříže, která je tvořena prostým rozšířením kolmého břevna do nepravidelného tvaru, na jehož přední straně je drobná nápisová kartuš, patrně se jménem. Z této trnože vyrůstá masivní jetelový kříž s korpusem Krista.

Po stranách středního podstavce a kříže jsou umístěny dva jednoduché podstavce, na nichž stojí dvě sochy, které tvoří po staletí nedílnou součást motivu kalvárie – pohledově vlevo Panna Marie Bolestná, pohledově vpravo sv. Jan z Kalvárie.

Typologicky i dobově je toto dílo s velkou pravděpodobností z díly rodiny Kutzerů, kteří působili v širokém okolí v průběhu celého 19. Století, značná podobnost panuje s Křížem (dříve Kalvárií) ve střední části obce Kobylá nad Vidnávkou.

Výška kříže je cca 180 cm, sochy jsou vysoké 90 cm, podstavce jako celek jsou vysoké 160 cm, široké rovněž 160 cm, jejich hloubka je 60 cm.

2. SOUČASNÝ STAV – CHARAKTERISTIKA POŠKOZENÍ

Povrch kříže s korpusem i všech architektonických prvků jsou pokryty velmi silně aktivním biologickým napadením, především zelenými zrněnkami, které narušují povrchovou strukturu kamenného materiálu. Znečištění mikrovegetací je celoplošné, značný vliv na jejich nárůst mají okolo těsně stojící vzrostlé stromy a zeleň. Na místech, kde došlo k odmytí a odplavení tohoto znečištění jsou patrné jemné, do hloubky 1-2 mm vzniklé výdroly kamene.

V povrchové struktuře kamenného materiálu jsou penetrovány prachové depozity, u těchto prvků v podstatě celoplošně, avšak s rozdílnou intenzitou usazení nečistot i s rozdílnou mírou penetrace do horniny. Pouze na velmi malém procentu povrchu je povrch bez vážnějšího znečištění, mnohde jsou nečistoty usazeny více a tvoří souvislou kompaktní vrstvu, narušenou jen degradací kamene.

Vlivem povětrnosti a stékající vody došlo k postupnému odplavování pojivové složky kamene a tím také k „opršení“ modelace a k lokálnímu postupnému znečištění detailů. Lokálně jsou mírně plasticky poškozeny římsy, nástavec i podstavec, kde na několika místech došlo k opršení a vydrolení hmoty v plochách i hranách o síle několika milimetrů. Tentýž druh poškození je patrný na postavách i obličejích všech soch – zde došlo ke znečištění nosů i obličejových partií a také kontur drapérií.

Ve špatném stavu je spárování, které je na mnoha místech uvolněné či odpadlé, zčásti zvětralé.

3. NÁVRH PRŮBĚHU RESTAURÁTORSKÉHO PROCESU

Jednotlivé etapy pracovního postupu jsou řazeny podle vzájemné návaznosti a logiky restaurátorského procesu. Restaurátorský proces bude probíhat na místě. Z charakteru a rozsahu poškození památky je v průběhu restaurátorského procesu nutné provést:

3.1. ETAPA ČIŠTĚNÍ

Cílem bude co nejšetrnější očištění povrchu památky od rušivých nečistot, avšak za předpokladu, že nedojde k poškození povrchu. Práce budou probíhat ve čtyřech fázích:

- 1) Bude provedena eliminace nepříznivých vlivů mikrovegetace na povrchu kamene (na kříži i arch.částech - mechy, zelené zrněnky), a to mokrou cestou za pomoci měkkých kartáčů i speciálních prostředků pro čištění biologického napadení (Akemi antigrün, Porosan).
- 2) V místech silnějšího znečištění prachovými depozity a černými krustami (např. v hloubkách modelace) budou lokálně použity naměkčovací zábaly, tato místa budou poté mechanicky čištěna měkkými kartáči, za stálého oplachování vodou.
- 3) Znečištěná místa, na něž nebyly účinné předchozí metody, budou čištěna metodou mikropískování pomocí velmi šetrných abraziv – jemně mletých bílých korundů. Bude se jednat především o místa v hloubkách modelace.
- 4) Bude provedeno odsekání všech druhotných doplňků a spárování z tvrdé cementové malty, které významně narušují kompatibilitu materiálu pod nimi.

* tato metoda byla autorem nabídky již na několika významných památkách aplikována, pod dohledem pracovníků Národního památkového ústavu (Panna Marie Imaculata z Moravského Berouna, alianční znak z budovy žerotínského zámku – vlastivědného muzea v Novém Jičíně, sloup Panny Marie na náměstí v Novém Jičíně, sloup Panny Marie na Masarykově náměstí v Moravské Ostravě, bůh Mars ze sbírek Slezského muzea v Opavě, více na www.jakub-gajda.com).

3.2. ETAPA NEUTRALIZACE POVRCHU

Na kříži a sochách bude proveden odsolovací zábal, jenž by měl zmírnit koncentraci migrujících solí u povrchu materiálu a tím i zabránit nárůstu černých krust. Bude proveden v místech, kde dochází k vysrážení solí u povrchu nebo v místech, kde dochází k tvorbě rezavých skvrn. Tato místa budou důsledně oplachována aerosolem destilované vody (atomizovanou vodou), čímž dojde k postupnému odmyvání zasolených partií. Závěrem bude provedena neutralizace kyselého prostředí materiálu napouštěním povrchu slabým roztokem vápenné vody.

3.3. ETAPA KONSOLIDACE KAMENNÉHO MATERIÁLU

Proběhne po důsledném (ale šetrném) očištění kamene, po jeho řádném vyschnutí, za dodržení všech technologických postupů nutných k úspěšné konsolidaci (teplota, vlhkost apod.).

- 1) Bude provedeno opakované napuštění kamene prostředkem na bázi organokřemičitanů (na bázi esterů kyseliny křemičité), který zpevní jeho strukturu a zamezí jejímu rozpadu, trhliny a praskliny v materiálu budou injektovány pomocí zahuštěných organokřemičitých zpevňovačů s rozptýlenými minerálními plnivy (křemičitá moučka) nebo pomocí zahuštěné akrylové pryskyřice.
- 2) Ve druhé fázi bude pro zajištění trhlín v materiálu a pro napouštění a zpevnění lokálně více narušených partií kamene použito minerálními plnivy zahuštěné akrylátové pryskyřice v organických rozpouštědlech (křemičitá moučka obarvená anorganickými pigmenty). Touto směsí budou vyplněny veškeré trhliny.

3.4. ETAPA DOPLNĚNÍ CHYBĚJÍCÍCH ČÁSTÍ

Bude provedeno doplnění chybějících částí, a to jak na kříži a sochách tak i na architektonických prvcích. Umělý kamenný materiál bude nanášen přímo. Na více poškozených a namáhaných partiích – rohy a hrany na římse a podstavci – bude doplnění prováděno na pomocné armatury z titan nerezové oceli, které slouží ke kvalitnějšímu spojení doplňků s originálem. Přirozené opotřebení projevující se mírným opršením a setřením detailů nebude, stejně jako prošlapání schodů v přední části, doplňováno. Bude ponecháno jako přirozená součást památky reflektující její stárnutí v čase, její „používání“ a přirozené opotřebení.

Doplňky budou provedeny v umělém kamenném materiálu respektujícím strukturu, složení a barevnost originálu kamene. Umělý kamenný materiál bude v plné hmotě probarven anorganickými, na světle stálými pigmenty. Nanesené doplňky budou poté povrchově opracovány do požadovaného tvaru a struktury.

3.5. ETAPA BAREVNÉHO SJEDNOCENÍ

Nejprve budou barevně sjednocena místa doplněná umělým kamenným materiálem, následně pak místa, jež by rušila estetické vnímání díla.

Barevná retuš bude mít průběh lazurní retuše, tedy postupného zjemňování daných míst velmi subtilní barevnou vrstvou, ne tedy přímým překrytím.

Součástí etapy bude též zvýraznění písma na boční straně podstavce, jež proběhne po konzultaci s investorem.

3.6. ZÁVĚREČNÁ POVRCHOVÁ ÚPRAVA

Celý povrch všech částí bude opatřen několika ochrannými nátěry hydrofobizačního prostředku na bázi organokřemičitanů (povrch kamene bude opakovaně napouštěn až do úplného nasycení povrchové vrstvy kamene), které zabrání bezprostřednímu působení vody na povrch památky a jejímu pronikání dovnitř. Vzhledem k umístění památky v exteriéru by bylo vhodné použití hydrokrému na bázi silikátové emulze, nestékavé, na celý povrch stejnoměrně působící.

3.7. RESTAURÁTORSKÁ ZPRÁVA A FOTODOKUMENTACE

Bude vyhotovena ve dvou exemplářích (1x do archivu NPÚ, 1x investorovi), kde budou zdokumentovány (písemně i fotograficky) všechny etapy restaurátorského procesu, použité metody a materiály.

* autor tohoto záměru má uzavřenu pojistku Pojištění odpovědnosti podnikatelů u pojišťovny Alianz zahrnující odpovědnost za škodu na věcech převzatých (včetně např. vandalismu, poškození či živelní pohromy apod.)

V Ostravě 18.11.2013

4. FINANČNÍ ROZVAHA

4.1. etapa čištění	45.000,- Kč
(materiál, práce, ochranné pracovní pomůcky, režie)	
4.2. etapa neutralizace povrchu	15.000,- Kč
(materiál, práce, ochranné pracovní pomůcky, režie)	
4.3. etapa konsolidace kamenného materiálu	21.000,- Kč
(materiál, práce, ochranné pracovní pomůcky, režie)	
4.4. etapa doplnění chybějících částí	15.000,- Kč
(materiál, práce, ochranné pracovní pomůcky, režie)	
4.5. etapa barevného sjednocení	14.000,- Kč
(materiál, práce, režie)	
4.6. závěrečná povrchová úprava	23.000,- Kč
(materiál, práce, ochranné pracovní pomůcky, režie)	
4.7. restaurátorská zpráva a fotodokumentace	12.000,- Kč
(materiál, práce, režie)	

Celková cena za restaurování památky 145.000,- Kč bez DPH

Celková cena s DPH 15% (21.750,- Kč) 166.750,- Kč

(DPH je platná pro rok 2013, dojde-li ke změně sazby, bude počítána sazba aktuální)

* v ceně není zahrnuto pracovní lešení kolem památky

*** veškeré údaje obsažené v restaurátorském záměru, návrhu k restaurování i finanční nabídce podléhají zákonu č. 121/2000 Sb. O právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změnách některých zákonů, tzv. autorskému zákonu**

V Ostravě 18.11.2013

SOUČASNÝ STAV
Detailní pohledy na silné znečištění památky

SOUČASNÝ STAV
Detailní pohledy na silné znečištění památky

